ІЕД

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні

Період моніторингу:
жовтень 2026 року

Випуск № 106
листопад 2026

Шановні читачі!

Перед Вами черговий випуск Інформаційного бюлетеня «Моніторинг сприяння торгівлі в Україні, продукт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій.

Ми прагнемо надати Вам найсвіжішу та найбільш актуальну інформацію стосовно стану реалізації митної реформи та впровадження заходів сприяння міжнародній торгівлі в Україні.

Тому для нас дуже важлива Ваша думка, відгуки та побажання щодо комунікаційних зв'язків та методів надання інформації на адресу: **customs@ier.kyiv.ua**

ЗМІСТ

1. **Нормативно-правові акти, що набрали чинності**.....4
2. Парламент прийняв пакет законів щодо оподаткування міжнародних посилок.....4
3. Внесені зміни до переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2026 рік.....5
4. Уряд спростив митні процедури для бізнесу в умовах воєнного стану..... 6
5. **Новини**..... **7**
6. Запрацював ще один пункт пропуску на кордоні з Румунією – «Біла Церква – Сігету-Мармацією».....7
7. Затверджено технічні вимоги для трьох національних митних IT-систем.....7

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО НАБРАЛИ ЧИННОСТІ

Парламент прийняв пакет законів щодо оподаткування міжнародних посилок

Закон України від 15 жовтня 2026 року № 5025 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування податком на додану вартість операцій із дистанційного продажу товарів, які переміщуються (пересилаються) через митний кордон України в міжнародних поштових та експрес-відправленнях»

Закон України від 15 жовтня 2026 року № 5026 «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо особливостей здійснення митних формальностей щодо товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України в міжнародних поштових та експрес-відправленнях»

Обидва закони формують взаємопов'язану систему оподаткування та митного оформлення товарів, які українські споживачі купляють за кордоном через інтернет-магазини й електронні торговельні платформи. Ключова зміна полягає в перегляді підходу до податкових пільг для міжнародних посилок вартістю до 150 євро, запровадженні спеціального механізму адміністрування ПДВ через електронні платформи та оновленні процедур митного декларування.

Закони передбачають не лише зміни для покупців, а й нові обов'язки для іноземних маркетплейсів, їхніх посередників, поштових операторів та експрес-перевізників.

Закон № 5025-IX запроваджує новий механізм нарахування та сплати ПДВ за операціями дистанційного продажу товарів, зокрема вартістю до 150 євро. До виконання податкових зобов’язань залучатимуться електронні торговельні платформи та інші визначені законом учасники електронної торгівлі. Водночас, за встановлених умов зберігається звільнення від ПДВ для окремих некомерційних відправлень між фізичними особами вартістю до 45 євро.

Закон № 5026-IX оновлює процедури митного оформлення міжнародних посилок. Він передбачає ширше використання електронних реєстрів, спеціальні правила декларування товарів дистанційного продажу, обліку іноземних електронних платформ та їхніх посередників, а також механізми гарантування сплати податків. Окремі положення спрощують декларування експорту товарів у поштових та експрес-відправленнях.

Нові правила мають запрацювати не раніше 1 липня 2027 року. Для їх практичного впровадження необхідні підзаконні нормативні акти, технічна готовність інформаційних систем та налагодження обміну даними між митними органами, електронними платформами й перевізниками.

Мета змін — забезпечити рівні умови конкуренції для українських та іноземних продавців, підвищити прозорість електронної торгівлі та наблизити українське законодавство до європейських підходів, зокрема через запровадження аналога системи IOSS (Import One-Stop Shop). Система IOSS — це європейська система спрощеного декларування та сплати податку на додану вартість (ПДВ) під час дистанційного продажу товарів, які імпортуються до ЄС із країн, що не входять до його складу.

Джерела: https://surl.li/ncsixq
https://surl.li/aywihh

Внесені зміни до переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2026 рік

Постанова Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2026 р. № 1252 «Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2025 р. № 1795»

Постанова вносить зміни до правил ліцензування експорту природного газу українського походження на 2026 рік. Її ключове значення — визначення спеціального порядку експорту газу власного видобутку для окремих газовидобувних підприємств, попри встановлений у загальній таблиці квот нульовий обсяг.

Основні положення.

1. **Уточнення нульової квоти на експорт газу.**

Зокрема, у додатку 1 до постанови № 1795 змінено одиницю виміру квоти для природного газу українського походження: замість «0 куб. метрів (кВт/год)» зазначено «0 тис. кВт/год (тис. куб. метрів)». Саме по собі це уточнення не збільшує квоту.

2. **Спеціальний режим для газовидобувних підприємств.**

Постанова доповнює перелік приміток до квот новим пунктом, який передбачає виняток із загального нульового обсягу квоти для експорту природного газу за кодами Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) 2711 11 00 00 та 2711 21 00 00.

Скористатися цим винятком зможуть газовидобувні підприємства, включені до переліку підприємств, які подавали природний газ до точки входу в газотранспортну систему України. Експорт дозволяється лише в межах обсягів, затверджених Міністерством енергетики за результатами біржових торгів відповідно до порядку, встановленого постановою Кабінету Міністрів № 1251 від 7 жовтня 2026 року. Для експорту необхідно отримати ліцензію Мінекономіки.

3. **Спрощення міжвідомчої процедури ліцензування.**

Постанова визначає такі процедурні строки:

- Мінекономіки розглядає заявку на отримання ліцензії протягом 10-ти календарних днів із дня її надходження;
- Міненерго надає погодження протягом одного дня;
- отримання погодження Міненерго забезпечує Мінекономіки шляхом міжвідомчого обміну інформацією, без залучення суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

Постанова не скасовує загальний режим квотування експорту природного газу й не відкриває можливості експорту для всіх газовидобувних підприємств. Вона встановлює спеціальний механізм експорту газу власного видобутку для визначеної категорії підприємств, пов'язаний із підтвердженими обсягами подачі газу до газотранспортної системи, результатами біржових торгів і ліцензуванням.

Для бізнесу ключове значення матимуть включення підприємства до відповідного переліку, затверджений Міненерго обсяг експорту та отримання ліцензії Мінекономіки. Для держави механізм забезпечує контроль за обсягами експорту, водночас, передбачаючи міжвідомчу процедуру погодження.

Джерело: https://surl.li/xrjfpx

Уряд спростив митні процедури для бізнесу в умовах воєнного стану

Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2026 року № 1327 «Деякі питання застосування законодавства з питань митної справи в період дії воєнного стану»

Кабінет Міністрів ухвалив постанову, яка передбачає зміни в застосуванні митного законодавства під час воєнного стану. Документ спрямований на підтримку підприємств, пошкоджених унаслідок російських обстрілів, прискорення митних перевірок та забезпечення безмитного ввезення компонентів для виробництва озброєння, профінансованого міжнародними партнерами.

Передбачено:

1. Підтримка підприємств, які постраждали від обстрілів. Бізнес зможе зберегти або отримати окремі митні спрощення, зокрема право на використання зменшеної гарантії сплати митних платежів або звільнення від неї, навіть якщо фінансові показники погіршилися через пошкодження чи знищення майна внаслідок російських атак. Для цього необхідно підтвердити причинно-наслідковий зв'язок і подати фінансовий план, що передбачає відновлення необхідного рівня фінансової стійкості протягом двох років.

   Для авторизованих економічних операторів (АЕО), які постраждали внаслідок російських атак, моніторинг критерію фінансової стійкості відтерміновується до завершення 17-го місяця після припинення або скасування воєнного стану. Повторне оцінювання підприємств, які користуються відповідними митними спрощеннями, заплановано на I – II квартали 2027 року за фінансовою звітністю за 2026 рік.
2. Прискорення митного контролю. На період воєнного стану строки погодження заходів офіційного контролю скорочуються з восьми робочих годин до однієї. Це стосується, зокрема, огляду товарів, перевірки маркування, відбору зразків, фумігації та знезараження. Взаємодія декларантів, Держпродспоживслужби та митниці здійснюватиметься за принципом «єдиного вікна», що має скоротити час перебування товарів у зонах митного контролю.

   Крім того, до оновлення секторальних планів ринкового нагляду митні органи тимчасово припиняють державний контроль нехарчової продукції. Під час перегляду планів враховуватимуть інформацію національних і міжнародних систем сповіщення про небезпечну продукцію, а також результати заходів ринкового нагляду за попередні два роки.
3. Сприяння оборонному виробництву. Постанова визначає механізм застосування законодавчих норм щодо ввезення без сплати ввізного мита та ПДВ матеріалів, вузлів, агрегатів, обладнання й комплектувальних виробів, призначених для виробництва озброєння, оплаченого іноземними партнерами.
4. Інші зміни. Для митних складів і зон митного контролю передбачено тимчасове незастосування вимог до роботи систем відеоспостереження, пошкоджених унаслідок бойових дій, терактів або диверсій, пов'язаних зі збройною агресією РФ, за умови повідомлення митного органу. Також утримувачі митних складів і складів тимчасового зберігання отримуватимуть

інформацію з митних декларацій про випуск товарів, що перебувають на зберіганні, для ведення обліку.

Ухвалені рішення мають підтримати бізнес в умовах воєнних ризиків.

Джерело: https://surl.lt/kdljwx

НОВИНИ

Запрацював ще один пункт пропуску на кордоні з Румунією – «Біла Церква – Сігету-Мармацією»

8 жовтня 2026 року було відкрито новий пункт пропуску «Біла Церква — Сігету-Мармацією» на українсько-румунському кордоні.

Наразі він працює цілодобово для легкових автомобілів. Після завершення будівництва пункт пропуску також обслуговуватиме вантажний транспорт без обмежень за вагою.

Проєктна інфраструктура передбачає 6 смуг для легкових автомобілів, 2 — для автобусів і 6 — для вантажного транспорту. Очікувана добова пропускна спроможність становить до 700 легкових автомобілів, 60 автобусів і 400 вантажівок.

Відкриття нового переходу має сприяти зменшенню черг на кордоні та розширенню можливостей міжнародної торгівлі, зокрема в умовах обмеженого використання морських шляхів.

Джерело: https://surli.cc/wiwsat

Затверджено технічні вимоги для трьох національних митних IT-систем

Комісія з питань впровадження та розвитку інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій у митній справі затвердила технічні вимоги до трьох національних IT-систем:

- NECA-UA — Національної системи контролю експорту;
- NIS-UA — Національної системи контролю імпорту;
- NES-UA — Національної системи контролю ввезення.

Наступним етапом стане практична реалізація цих систем після визначення виконавців робіт. Вона передбачатиме підготовку технічних завдань, розроблення та тестування програмних продуктів, перевірку їхньої відповідності до вимог ЄС і взаємодію з бізнесом.

Ці заходи спрямовані на забезпечення сумісності українських та європейських митних систем, безпечного обміну даними й ефективної взаємодії з митними адміністраціями держав-членів ЄС. Робота ведеться за участю Міністерства фінансів України, Програми EU4PFM та Генерального директорату Європейської Комісії з питань оподаткування та митного союзу (DG TAXUD).

Відповідно до оновленого Довгострокового національного стратегічного плану цифрового розвитку митниці, розробленого на основі європейського Багаторічного стратегічного плану електронної митниці (MASP-C), Держмитслужба планує реалізувати 50 IT-проєктів, понад 20 із яких стосуються транс'європейських систем, необхідних для інтеграції з митним IT-середовищем ЄС.

Затвердження технічних вимог є також одним із кроків у виконанні умов Меморандуму між Україною та ЄС. Для координації подальшої роботи Держмитслужба планує створити робочі групи за участю фахівців митниці, Міністерства фінансів і представників ЄС. Загальний нагляд за реалізацією євроінтеграційних IT-проєктів здійснюватиме Наглядова рада, яку має створити Мінфін.

Джерело: https://surl.li/wevgeh

«Моніторинг сприяння торгівлі в Україні» є продовженням випусків Щомісячного моніторингу сприяння торгівлі в Україні, який готувався Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій з 2015 року в рамках проєкту «Діалог зі сприяння торгівлі2, за фінансової підтримки Європейського Союзу та співфінансування Міжнародного фонду «Відродження», а також проєкту «Підтримка громадської Ініціативи «За чесну та прозору митницю», який реалізовувався за підтримки Європейського союзу, Міжнародного фонду «Відродження» та ATLAS Network.

Запропонований інформаційний бюлетень є продовженням попередніх і публікується в рамках діяльності Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. Публікація складається з трьох частин (за наявності відповідних матеріалів):

- нормативно-правові акти, що набрали чинності
- проєкти нормативно-правових актів
- новини

Ми розуміємо, що малому та середньому бізнесу не вистачає часу на проведення аналізу нового законодавства або можливих нормативних новацій. Також, значна кількість таких актів складна для розуміння пересічної людини. «Моніторинг сприяння торгівлі в Україні» покликаний привернути увагу до цікавих подій, нововведень законодавства України або запланованих змін, що стосуються сфери спрощення процедур торгівлі, зокрема міжнародної торгівлі, митних та навколомитних питань, і можуть безпосередньо впливати на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Також у цих публікаціях ми будемо намагатися робити аналіз проєктів нормативних актів із цієї тематики.

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) — міжнародно визнаний незалежний український аналітичний центр, заснований у 1999 році.

ІЕД займається аналізом проблем економічного розвитку, міжнародної торгівлі та ділового клімату (зокрема в секторі МСП), бере участь у розробці документів політики національного та регіонального рівня. ІЕД регулярно випускає власний макроекономічний прогноз для України та бере участь у розробці консенсус- прогнозу Мінекономіки України.

Команда соціологів ІЕД проводить регулярні опитування підприємств та експертів із метою оцінки ділового клімату та очікувань українського бізнесу. ІЕД успішно поєднує свою аналітичну діяльність з адвокацією змін та участю в громадському житті України. ІЕД співпрацює з центральними та місцевими органами влади, вітчизняними та закордонними аналітичними центрами, організаціями громадянського суспільства. Робота ІЕД фінансується за рахунок грантів, благодійних внесків та коштів технічної допомоги.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні підготовлений ІЕД і має виключно інформаційний характер. Хоча ми доклали щонайбільших зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-якої частини цієї публікації. У разі використання обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. Матеріал відображає позицію авторів і не обов’язково збігається з позицією Інституту економічних досліджень та політичних консультацій.

WWW.TFD.IER.COM.UA INSTITUTE@IER.KYIV.UA ВУЛ. РЕЙТАРСЬКА 8/5-А, 01054 КИЇВ ТЕЛ. +38 (044) 278-63-42